

ACC. N:R

M.

9794

:1-20

Tillägg sid.

19 ar

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap:

Blekinge

Upptecknat av:

G. E. Löfgren

Härad:

Östra

Adress:

Rödeby

Socken:

Rödeby

Berättat av:

Uppteckningsår:

1945

Född år

i

Bröllop och bröllopsreder.

s. 1-19

Kryddat brännvin.

s. 20

LUF 52.

" 50.

Skriv endast på denna sida!

Rödeby i oktober 1945.

Bröllop och Bröllopseder.

Sedan "Brudstammen", en i
yrket lärk och erfaren kvinna,
klätt bruden i "Kabinettet",
i brudkammaren följde hon
bruden under uppseln, vid
hennes och uppseln, vid
behov, hennes släp.

Fyll kyrkan som brudfölj
ridande på obanade stigar,
på den tid då inga bagnar
fanns att följa. Blår kunde
sådant hända för omkring
70-80-år sedan.

Då man hade råd därtill
användes vigselring av guld.
I vardagslag färdet användes
ringar av oädlare metall -
av praktiska - och ekono-
miska skäl samt s. k.
"gickringar" vid chällen.

Den s. k. Kongoraringen
var en vigselring av guld.
Den var således tunn och
så bred, att den täckte det
mesta av nedre delen av
ringfingeret upp till knogen.

En tunn ringens mitt b.
pande dyg skara guld-
och verblichessken av att
vara tvärlad. Vigselringar-
nas form har på senare
om övergått från den
platta till den runda
kon för den numera bäras
i västfjärkan av det smul-
ga- och i handvärskan av
det kvinnliga köns.

Att man vid bröllopsfe-
ser färdig samlade i kop parer
till präst, samtidigt med
att någon dryck serverades
är troligt. Någon bekräftelse

M. 9794:3.

3.

härpå har ej här erhållits.
Sådan gästgärdse gjordes
emellertid av brudens fader
på ett mera grundlagssätt.

Ingan kaffier, nära släk-
ting till utgifkoret yrkade
vårslighets på gävar till

brudfolket. På en framsatt
kallrik e. d. hade gästerna
då sina slantar. Ande

salunda ingiftna medlen
användes det mesta till

kärbundet av utgifterna
till bröllopsfesten varför

endast en ringa del där-
om den nya hemmet till

godo i form av någon in-
köpt sak. I utgifterna in-

begripis även ersättning till
vårslig-, serverings- och

köpspersonal m. fl.

Under vigselförättningen

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

hade man både altarring
med brudparet och brudpär,
att tillgå. Brudpärren var
ett dyrbart tyg, som lik-
nade en himmel och som
välde sig över brudparet.
Under ceremonien. Tagna
brinnande lys (sag), som
uppsågs an s. ik. "Lyspilår",
upplyste scenen. Tagna
här levande, såu jag präst
därom, vet sig emellertid ej
ha sett någon brudpär,
men i visan om den Isra-
lände "Isabel" minnas det
ju om brudpär. —

Efter vigselceremoniens
avslutande var det sed att
brudparet på anmanning väste
sig i ett slängt, som släkt-
upplöst försöke för det ut-
för desamma samlade —

M. 9794:5.

5.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

folket, vilket gav sig till befall
fjellkåra genom att, med
sina gamla byskyrkostore
avlossa den ena lerabände
salvan efter den andra,
så att fjällen, skallade
och delvis sprackes, sam-
tidigt som det höjdes ljud-
ande murar. Folkmassans
rop: "Brudparet fram!" var
så eggaude och ihallande,
att sådan "väsning" ofta
måste upprepades under
kvällen - och nattens lopp.
Till och till hörs saluten
från mynningsgläderna i
huskammarna. Ej allena
bruden utan även många
annan skrädd darrade härvid
i snävelen. Bruden kunde ha
skäil att darra, då han hörde
snävelarna, att han förmål

hade blivit katalad till livet
 an någon förenad älskare.

Vid Bröllopsmiddagen satt
 brudparet, ibland med sina
 marskalksakar och kårnar, vid
 ett särskilt utskänket bord.

Middagen placerades i olika
 på ett stort längbord till gäst-
 na i tur och ordning, alldeles
 rang, ålder och värdighet,
 under ett ständigt skrivar-
 för varandra och under kung-
 ning från värdskapet och ge-
 prade och lagnar för sig av kät-
 terna. Snapparna och älskar-
 der varad, på annan kungslig
 plats-lar gubbarna för det
 mesta hölla till. Kungbordet
 var barmt, men det tycktes
 dock digna under tyngden av
 alla kätterna som varo plac-
 erade på det samma.

Den färdnämsta av hällerna
avsägs kunna böjas och sätergrok
vara. Alla gästerna hade dess.
utan haft "färning" med seg.
Sådan färing bestod bl. a. av
Ättast, pannkakor, gräddstavar
och annat bakverk av många
slag. Det var brukligt, att var
och en av gästerna lag na-
got av färingen med sig hem.

Krokarna med flagga färdades
o. de lemnar i mitten av
besserbordet bländ försande,
jästarna gräddstavar och
annat smår och gott.

De maträtter, som av-
siktligt lämnades kvar på
balkonen, var avsedda för
offverbrölopet för gäddfalket
m. fl.

Brudparet inledde dansen
med att cusaarna vilaa omkring

någon var. Däroffer före
brude ej nesa någon, all
läsa för sig i dansen. Den
vildsam släggsolsen dan-
sades bekrant av bruden.

Twällem fere bröllopet
slände nygharear till med
en s. k. "seusexa", ett slags
utspårningsdans. För
den blivande brudgummen
sinn däremot skuggades
känna en större bagare
den vanligt.

Eftersam bröllopfester.
För varade i flera dagar i på, i
fick man abba med släggung
för de subjorda. De spryglugur
samt hade sina hem i närheten
gick dit med sina jäntor.
Brudamen i riktigt fika både
s. k. sysselsättning på gylbet.
Släggarna vara i gylbetan abba.

Stolt naturligt uppsäkte
 varje gosse som utvalda
 flicka. Allt det flicka,
 som blev utval gosse, kände
 sig missödd och förbisedd var
 lika naturligt. Vi utbredda
 bakspråk lag ungdomen där
 par och par, med en konst-
 värd benämning "Kavring" till
 väcker och mätte bra. Detta
 hindrade ej, att någon av
 flickorna fyllt, dagen efter,
 bär en kasssäck på sin

kypp. Bröllopsgästerna ville
 gärna följa brudparet till
 deras blivande hem för att
 därstädes dricka kysso.
 Brudparet försäkrade emellertid
 församma från festen så
 allvarligt som möjligt för
 att få "sova" i fred. Detta

lyskades dock ej alltid.
Någon nära släkting hade
varit där i förväg och ind-
mestänkt för parrets matlagning.
En misshägn hade hägnat
sig öfver hängarna för att
kunna lyka. Slaktar hade
slaktats bakom eldstaden
och i sängen för att skona-
man alltid skulle bliu god,
en spräckt präst hade ställt
nuder sängen för att se flick-
barn i sängen tid skulle födas

o. s. v. Men det som gjordes
har varit av obekant art.
Såvida hade man slaktat
enris eller t. o. m. en levande
speltast i brudens ögon, eller
biddas den i säck! på så
sätt att överläkaren vetas
lika väl om fick göra gjunt
som underläkaren.

Brudbrudseu har alltid varit
 mycket myket. Där användes
 nationaldräkter af alla till brud-
 dräkt. Efter industrialismens
 upkomst fick man ju ett
 rikare urval, såväl i kvaliteten
 som färg, än det hemvärda kon-
 nat behålla på. Man använde
 därför snart alla färger, även
 den svarta, till brudklänning.
 I slutet af 1870-talet började
 man mera allmunt använda
 vit bruddräkt. Dock förekom-
 mer det än att man t. ex. bär
 lysblå slöja till lysblå
 bruddräkt härskades.

Myrkenbrunnens Stamma,
 som gjordes an färdträd e. d.,
 var betydell färand med brän-
 nen på så sätt, att den framställ
 bildade en brud, men att sidorna
 en använde öppning genom

vilken slöjan var synlig.

Från besörjare i slöjans öfver-
stycke kräddes böjda så, att
det hela liknade en mumboj,

ungefär som skissen utser.

Medan de uppstoppade teatern

var slöjan frändragen och färdig

såu bombenoppas. I andliga

kräddas vara beklädda med myggar.

grinar.

I detta sammanhang kan nämnas,

att en man i Listerby, som

gjorde sig på 70-talet, var en

rikad, alla beundring och en

släktkorona av silver. I stället

för slöjan bar han sitt hår ut-

slaget. Kronan finnes nu i

Lunds museum. Den blev senare

såld i Listerby i närheten

av Rönneby; det vill säga efter

bröllopet.

Ladna kronor utlämnas

M. 9794:13.

även färr än kyrkan. dock
 med vissa förbehåll. För att
 ej riskera att respekter
 denna ~~skulle~~ skulle mista sin
 färg eller olaus, förbehåll
 man sig, att en gosse (son)
 förel skulle bära den, men
 den överlämnades till så-
 dan kund, som ej var mö.
 En kund, som ej var mö, an-
 sågs nämligen ha förvärvat
 sin rätt till att bära klarna.
 men i detta, som i myskid
 annat, fanns krypskal och
 undantag. Han sag gärna
 mellan pengarna här det
 gällde rättsliga person.

Sam man kölar ville mid-
 vika att ens barn föddes utan
 äktenskap, påskyndades vigseln,
 då sådan kunde förelägg. Gifter-
 målet hade kanske varit

ej blivt an eller hauckade
 blivt uppskjuten en lunge
 eller hordare lid. Ett barns
 fädelse betraktades dock
 som något underbunt, något
 som man krävde efter.
 Alla lidanden, föreläsa
 och anserger till kreds.
 Hur många mö har ej
 hänt besökelse och käl-
 gal över arsakene till
 att han ej fått något
 barn. Visan kan också
 därom. Ett exempel: Förtig
 hans falska hjärta ike ville
 mig uti lyra Rosenbojan
 stl... • Kyrkan hade visserli-
 que ett starkt grepp om
 spelarna, men föreläsa-
 ren starkare. Den krossade
 alla varningens förmaningar
 och färd. Han var k.o.m.

likgilt för de enudliga stum-
melan, när man var i den
sjunde. Här på jorden. Den
sköna hymnen till den jagade
kärnan "Hela" i "Casallere" Pas-
siana. Syns bekräfta, tidigt
håller av detta påställede.

Jag citerar en slag där:
"Häls och min vändning här
till himmelen loda. Här du
ej där så vill det int jag ej
bräda. Loda!..." Den heliga
elden brinner alljämt, den
kan ej släckas endast till.
fälligt dämpas på sitt eget
naturliga sätt. Man vet
dessa och dömer därefter.

Den ovan nämnda bruds-
hymnen "kladda, som sagt, bruden
i "bruds kammarer". Hon använd
härvid många knop och finesser
för att göra bruden så omöjlig.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

som möjligt. Med hansfärdig
håret — samma håret som
färdigast brudbrönnen och
brudgummen kostfärdigast
myrbrönnen — ordnade bru-
dens håruppsättning. Till-
gångar för skönhetsmedel
fanns även för i detta h.o.m.
holladonna draket, som gav
ögat eld och glans. Hon an-
vände sig av allt detta. Den
nya brudskön med spännigt
sitt hon på brudens lilla
näppa färd som hade en
färdigast vinst. Efter ett
viktigt arbete stod bruden —
den offerlängade — fix och
färdig! som Venus själv så
skön! Hon hade sett sig
i en spegel, hade hon själv
blivit medveten därom, med-
veten om den yndigast

M. 9794: 17.

17.

hon utöfvade på alla. Nej,
hon måste förbli anseesken
därom. Då var faran mindre.

De en moder ej syftade
sin brudlofs till dopbänning
att sin föräldrade utlämnades den
gärna till någon blivande
brud. De gick ofta som en
inom släkten, då den var en
en finare kvalitet. Så sker
än.

Ynn förberedde till firande
en ett bröllop hade gårdsofallet
i god tid pyntat och gjort rent
överallt. För det sommarid
bröllopet skulle slädda hade
man i frädgården inbill
hvar verk uppställt och för-
satt dessa med bord och bän-
kar. I sålken fanns skara
pat med öl och andra läcker-
drycker för den värdige.

LUNDS UNIVERSITETIS
FOLKMINNESARKIV

Där kunde man ännu säga
sig en liten tur vid något
gymnasiet tillfälle. Unge
sine gamla hundra i denna
miljö och hade det mycket
roligt. Endast några mynnig-
na, unga björkar pryddes in-
tågarna till försökarna, men
behövades ej på Björkgränd.

Var det därmed på sinsemellan
bröllopet skulle ske, se och
dansen en areport utaför
ingångarna till markgärdsbygg-
naden. Den formades överst
till en krona medelst gir-
lander av gran och kunguru.
Här och där skakade man in
en blomma i flakretuset
man överst på kappan av
en upprätt stång fäste
man den blågula flaggan,
där den gick vagn över hela
fästen.

M. 9794:19.

19.

Som k nt, s er om v gel-
f r ttningar i allm nhet mycket
enklare  n f r. I st rstaderna.
Som p  l pande band. Det
m st intressanta man d r

kan f  se  r — skosulorna.
H garstr ngsfullt
L. G. E. E. E.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

M. 9794:19a.
Rödeby dec 1. 11. 45.

20.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsförsking
vid Lunds universitet

Bröllop och Bröllopsocher.

Man hängde ej kackalla
på ryggen på någon skuta!
Trölegas var man kängorlös
och elake mot de som ville
låta gäskina, att hon var
en sådan, när man hade
buret på motsatte!

Den som "gick i smyg"
här ha blivit avkänad h. a.
på detta sätt i allmänhet!

Högskoleknyttgafullt.

G. E. Rapp
adv. Johannisby

Rödeby

Obs! (ej Box 72.)

L. u. f. 50

M. 9794:20.

Kryddat brännvin.

För att "dagare" eller "släcke"
en s. k. "bakkrass" tillvarende
man sparpas i magen
drapopar malat. För
blandade man malat
knoppar i kryddor.
Kun ärsenap användes
till brännvin.

Rideby den 29. 10. 45.

Skogskyrkans församling
uppt. av. H. G. Skogman

Blekman
Österlund
Rideby m.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLIVSARKIV